

ЄГОРОВ Володимир
аспірант 2-го курсу кафедри теорії та методики виховання
Рівненського державного гуманітарного університету
СВЕРЛЮК Ярослав
науковий керівник, доктор педагогічних наук, професор
Рівненського державного гуманітарного університету

ОБ'ЄКТИВІЗАЦІЯ ОЦІНЮВАННЯ НАВИЧОК МАЙБУТНІХ ЗВУКОРЕЖИСЕРІВ

В умовах модернізації технологічної та професійної освіти в Україні, оцінювання результатів навчання творчо-технічних спеціальностей стикається з фундаментальною проблемою. Діяльність звукорежисера поєднує вимірювані інженерні процеси (*hard skills*) із суб'єктивним художнім вибором. Як зазначає М. Shelvock (2017), без чітко визначених критеріїв оцінювання таких процесів, як зведення чи мастеринг, як правило зводиться до особистого естетичного смаку викладача. Це суперечить вимогам компетентнісного підходу, який вимагає валідних, надійних та прозорих інструментів вимірювання.

Мета дослідження – обґрунтувати структуру та методику застосування багатокритеріальних аналітичних рубрик для об'єктивного оцінювання технічних компетентностей студентів-звукорежисерів, розмежовуючи технічний брак і стилістичний вибір.

Аналіз західного досвіду (D. Walzer, 2015; N. Moreira et al., 2024) свідчить про перехід від холістичного оцінювання («мікс звучить добре / погано») до аналітичного. Відповідно до таксономії Блума, адаптованої для музичної освіти, технічні навички (процедурне знання) повинні оцінюватися незалежно від естетичного результату. Головний виклик полягає у розмежуванні технічної помилки та художнього вибору.

У вітчизняному науково-педагогічному дискурсі ці вимірювані інженерні навички найчастіше розглядаються через призму «операційно-діяльнісного компонента» фахової компетентності (Гриженко, 2020; Кравченко & Устименко-Косоріч, 2020). Згідно з дослідженнями В. Гриженка, цей компонент охоплює технологічний блок умінь та навичок, необхідних для практичної професійної діяльності, і принципово не може бути достовірно оцінений лише через перевірку декларативних знань. Водночас, С. Чернега (2024) наголошує, що операційний рівень звукорежисерської компетентності вимагає критеріально-орієнтованих завдань із чітко визначеними еталонами (правильне розміщення мікрофонів, відсутність кліпінгу тощо), оскільки загальне «враження» викладача не є валідним підтвердженням технологічної готовності. Таким чином, західна методологія аналітичних рубрик органічно інтегрується в українську концепцію діагностики операційно-діяльнісного компонента, надаючи йому необхідного вимірювального інструментарію.

Структура та розрахунок фінальної оцінки: Для формування підсумкової оцінки за проєкт (наприклад, зведення багатоканальної фонограми) ми пропонуємо декомпонувати компетенцію на 5 вимірів. Кожен вимір оцінюється

за 4-рівневою шкалою (від 1 до 4 балів). Оскільки різні навички мають різну критичність для результату, вводиться ваговий коефіцієнт (Weight).

Фінальна оцінка розраховується за формулою середнього зваженого:

$$\text{Grade} = \sum(\text{Score}_i \times \text{Weight}_i)$$

Ця модель (Таблиця 1) знімає проблему «смаківщини», оскільки викладач оцінює не «красу» міксу, а його відповідність індустріальним стандартам та технічному завданню. Щоб вирішити когнітивну суперечність під час оцінювання нестандартних творчих рішень, до структури матриці введено критерій «Стилістична відповідність» (Stylistic Coherence) (Álvarez-Díaz et al., 2020).

Таблиця 1.

Аналітична матриця оцінювання студійного зведення

Вимір	Вага	Високий (4 бали)	Достатній (3 бали)	Задовільний (2 бали)	Критичний (1 бал)
1. Спектральний баланс (EQ)	25%	Повна відсутність частотних конфліктів. Еквілізація підкреслює читабельність інструментів. Сибілянти та резонанси ефективно придушені.	Незначне маскування у low-mid діапазоні. Читабельність вокалу збережена, але тембральний баланс потребує мінорного коригування.	Виражене частотне маскування. Очевидні неконтрольовані резонанси. Застосування EQ руйнує природний тембр інструмента.	Мутний або екстремально різкий мікс. Повна відсутність контролю спектру, що унеможливорює прослуховування.
2. Динамічний діапазон	25%	Глибокий контроль макро- та мікродинаміки. Налаштування Attack/Release компресорів ідеально підкреслюють ритмічний грув без артефактів.	Динаміка контролюється, але місцями відчувається «перетисненість» транз'єнтів або навпаки – недостатня щільність (RMS) міксу.	Некоректні часові налаштування компресора (знищені транз'єнти). Неконтрольовані стрибки гучності (особливо на лід-вокалі).	Кліпінг на індивідуальних каналах. Неадекватне застосування лімітерів, що призводить до повного руйнування динаміки (спотворення).

Вимір	Вага	Високий (4 бали)	Достатній (3 бали)	Задовільний (2 бали)	Критичний (1 бал)
3. Простір та панорама	15%	Широка, логічна стереокартина. Тривимірність глибина міксу (доречне використання Pre-delay/Reverb) створює чіткі плани (передній, середній, задній).	Стереополе використовується, але інструменти недостатньо сепаровані в просторі. Реверберація присутня, але злегка замилує мікс (розмиті плани).	Всі елементи звучать «в обличчя» (плоско). Панорамування хаотичне або створює дисбаланс між L/R каналами. Фазові проблеми (comb filtering).	Монофонічне або екстремально розбалансоване звучання. Грубі порушення фази (при складанні в моно зникають ключові інструменти).
4. Стилiстична відповідність	20%	Усі художні вибори (напр., сатурація, тип реверберації, баланс бочки/басу) ідеально відповідають канонам обраного музичного жанру.	Обробка загалом відповідає жанру, проте деякі елементи (напр., вокальний простір) звучать чужорідно для даної стилістики.	Мікс ігнорує базові індустриальні канони обраного жанру (напр., сухий вокал в естрадній баладі, або відсутність суб-басу в EDM).	Повна невідповідність естетиці жанру, що свідчить про нерозуміння студентом контекстуального завдання.
5. Індустриальні стандарти (Delivery)	15%	Мікс ідеально відповідає цільовим показникам гучності (напр., -14 LUFS / -1 dBTP). Правильна маршрутизація (routing) та найменування файлів.	Відхилення від цільового LUFS не більше ніж на ± 1.5 dB. Відсутність True Peak кліпінгу. Дрібні недоліки у неймінгу стемів.	Порушення стандартів мовлення/стрімінгу у (відхилення >3 LUFS). Наявність цифрових артефактів на майстер-шині. Хаос у сесії.	Здано некоректний формат файлу (напр., mp3 128kbps замість WAV 24/48). Сесія не відтворюється через втрату лінків на аудіофайли.

Диференціація через обґрунтування (Metacognitive feedback): Як зазначає S. Elmosnino (2021), важливим інструментом є метакогнітивний контроль. Якщо студент використовує екстремальну сатурацію (що за замовчуванням трактується рубрикою №1 і №2 як брак), він має захистити це рішення в

супровідній записці (Session Notes) як свідомий *художній вибір* для відповідності жанру (рубрика №4). Якщо обґрунтування спирається на референсні треки — бали за технічні відхилення не знімаються, оскільки це демонструє розуміння контексту (contextual fit) (Álvarez-Díaz et al., 2020).

Застосування аналітичних рубрик із ваговими коефіцієнтами переводить оцінювання звукорежисури з інтуїтивної площини («на слух викладача») в інженерно-педагогічну. Виділення «Стилістичної відповідності» в окремий критерій вирішує класичну дилему аудіоосвіти: дозволяє оцінити технічну грамотність (hard skills), не пригнічуючи творчого пошуку студента. Цей підхід забезпечує моніторинг якості підготовки здобувачів та робить процес оцінювання прозорим для зовнішніх стейкхолдерів (роботодавців).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Гриженко В. І. Принципи розвитку професійних компетентностей: діяльнісно-операційний компонент фахових умінь. *Вісник післядипломної освіти: Серія «Педагогічні науки»*. 2020. Вип. 10(39). С. 36–52.
2. Кравченко О. М., Устименко-Косоріч О. А. Формування операційно-діяльнісної складової фахової компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. *Вісник Бердянського державного педагогічного університету: Педагогічні науки*. 2020. Вип. 1.
3. Чернега С. Р. Методика формування звукорежисерських умінь майбутніх учителів музичного мистецтва. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича: Педагогіка та психологія*. 2024. Вип. 170.
4. Álvarez-Díaz M. et al. On the design and validation of a rubric for the evaluation of performance in a musical contest. *International Journal of Music Education*. 2020. Vol. 39, No. 1. P. 66–79.
5. Elmosnino S. Adapting language learning strategies to critical listening education in sound engineering. *Journal of Music, Technology & Education*. 2021. Vol. 14, No. 1. P. 5–22.
6. Shelvock M. T. Audio mastering as a musical competency: Ph.D. diss. Western University, 2017. URL: <https://ir.lib.uwo.ca/etd/4703>.